

Поріднила навічно поліська земля

*Коли не спить далекий небосхил
І стелиться туманом сивина,
Наш гнівний голос чути із могил:
"Хай буде проклята війна!"*

О. Богачук.

Щовесни до цього скромного обеліска з п'ятикутною зіркою, що в центрі Познані, діти несуть квіти. Здається, немає жодної людини, яка б не знала, що тут, на горі в центрі села, знайшли свій вічний спочинок дев'ятеро партизанів. Їхнє життя обірвалося того далекого 1943 року. Але, на жаль, ніхто не знає їхніх імен. Як співається у маловідомій пісні "...героям безим'янным, неотысканным, навеки обозначен здесь покой..." Хто ж вони, ці відважні месники? Чому саме тут обірвалася їхня життєва дорога? Далеко від рідного дому, матерів, дружин, дітей... **М. Б. Остан**

Піонери 70-х с. Познань. Почесна варта біля братської могили.

(Закінчення. Поч. на 1 стор.)

1943 – рік глибоких рейдів радянських партизанських з'єднань на Правобережжі. Ці рейди планувалися у Центральному штабі партизанського руху. На українське Полісся з брянських лісів прибули партизанські загони з'єднання Олександра Сабурова. Вони склалися в основному з військовослужбовців Червоної Армії, які потрапили в оточення і зуміли вирватися.

Із звіту Ровенського підпільного обкому КП(б)У та обласного штабу партизанського руху ЦК КП(б)У про бойові дії народних месників у 1942-1943 рр.:

"...В кінці січня 1943 р. в Ровенську область прибули значні сили партизанських з'єднань Героя Радянського Союзу генерал-майора Ковпака Сидора Артемовича і Героя Радянського Союзу генерал-майора Сабурова Олександра Миколайовича."

"...в січні 1943 р. в північну частину області прибув від Сабурова 9-й партизанський батальйон (загін "За Батьківщину") під командуванням Федорова Івана Пилиповича."

Так з'явилися партизани-сабуровці і в Познані. Вони прийшли зі сторони Білорусії. На той час села, як такого, не існувало, люди жили на прилеглих хуторах. Партизани були розквартировані по хатах. В одному помешканні, крім сім'ї, перебувало ще й до десятка новоприбулих осіб.

Розповідає Ірина Антонівна КОЛОДИЧ, якій на той час було 16 років: "Сабуровці стояли в нас майже місяць. Штаб знаходився в хаті діда Кирила. Там же проживали і п'ятеро дівчат, ма-

трьох із них – Валя, Юля і Наташа. Командиром загону був Нирков (Нирко?). Просили партизани провести їхню розвідку лісовими стежками до села Дзержинськ (колишній хутір Раділовичі, Білорусь). Вісьмох розвідників зголосився провести місцевий житель Дробуш Григорій. Всі були на конях. Пішли прямо через хутір Сестуху, потім на Храпунь. Незрозуміло з яких причин партизани втратили

пильність. Німецький постовий їх помітив і всіх постріляв. Лише про-

Поріднила навічно поліська земля

відник залишився живий. Він повернувся в Познань і про все розповів. Партизани під покровом ночі забрали тіла всіх загиблих, хоч німці все ще перебували в Раділовичах. Привезли їх замерзлих і занесли до хати діда Герасима розмірзатися. На горі викопали велику братську могилу. Там уже раніше поховали партизана Суліна – він відморозив ногу, почалася гангрена. Ногу відрізували пилою, але рана не заживала і через кілька днів Сулін помер.

Ніхто не робив ніяких труп, просто положили тіла на дошки, трохи прикрили рядниною, трохи соломкою. І зараз мені в очах: один такий великий, хороший чоловік лежить там. Сергієм звали...

Останнього пострілу не було, німці ж могли б почути."

До речі, за зв'язок із партизанами Дзержинськ був спалений фашистами у тому ж таки 1943 році, вціло лише чотири хати.

Із розповіді ще одного очевидця, Никифора Дем'яновича КОЛОДИЧА: "В хаті мого батька квартирували командир Ветров та молодий політрук. Імен їхніх вже не пам'ятаю. Загін перебував тут цілий місяць. Озброєні були

ки. Харчування було своє, але децю і в людей брали. Про те, чи є німці в Раділовичах – розвідники не знали, і тому втратили пильність. Їх побили прямо на вулиці. Привезли вже їх сюди партизани вночі, мерзлих і поховали. Мій батько теж загірив могилу. От дивно мені, такий великий загін стояв – і не збереглися імена загиблих".

Розповідають, що все-таки родичі когось із загиблих приїжджали після війни на могилу. З Гомеля навідувалася сестра одного з загиблих партизан. Існує ще й така версія, що вищезгаданий Сулін – це не прізвище, а ім'я Сулім. І він є вихідцем із Середньої Азії. Та, на жаль, ці відомості є досить скупими і загадковими.

Із звіту Ровенського підпільного

вання кордону Білорусії, Ровенської і Житомирської областей) кілька добре озброєних фронтових дивізій. Але німцям не вдавсь задум по оточенню і розгрому партизан. Маневруючи в лісисто-болотистих масивах багаточисельними загонами, сабуровці збивали з пантелику противника, наносячи йому відчутні удари. В с. Храпунь загін "За Батьківщину" вів із загарбниками бій протягом 2 діб, виконуючи наказ командування битися за кожну хату. На допомогу загону прибув 8-й батальйон командира Рєви. Загони, якими командували Сабуров і Бегма, маневруючи, відрізували вороже угруповання від основних сил і в основному її знищили. В цій боротьбі смертю хоробрих загинули командир Рєва, ад'ютант Бегми – капітан Качура та інші товариші".

Цілком імовірно, що до цього бою були причетні партизани, що перебували в селі Познань. Тим паче, що деякі очевидці згадують партизана Рєву. Але, чи то є саме загін "За Батьківщину", наразі невідомо.

У Рокитнівському військкоматі мені вдалося натрапити на досить цікавий документ – повідомлення із Московського обласного військкомату за 1967 рік. В ньому значиться, що "...Якушенко Микола Олександрович, 1918 р. н., воєнтехнік II рангу, загинув 9 лютого 1943 року і похований в селі Познань Столінського району Ровенської області". Його могилу розшукувала мати Гусакова Прасков'я Іванівна, яка проживала у м. Подольськ Московської області.

Столінський район до нашої області не входив ніколи, але село Познань за часів Польщі могло належати до Столінського повіту. Сучасний Столінський район Брестської області межує із північними районами Рівненської області. Якщо врахувати всі ці "неточності", то хто його знає, можливо, саме цей Якушенко похований в братській могилі.

Певен, що історія відкриє ще не одну невідому сторінку з життя партизанського краю. Нам треба бути тільки вдячними нащадкам і свято берегти пам'ять про вірних синів свого народу. Пройдуть іще роки. І на цьому скромному обеліску разом із словами "Вічна пам'ять героям" напишуть імена тих, кого поріднила навіки поліська земля.

Іван СКАКОВЕЦЬ,
вчитель історії Глиннівської ЗОШ I-III ступенів.

обкому КП(б)У про партизанський рух на Ровенщині в 1943-1944 рр.: "В цей час німецьке командування для ліквідації з'єднання Сабурова кинуло в Південно-Прип'ятську зону (розмежу-

Карточка

1. Фамилия Якушенко
2. Ім'я Миколай
3. Отчество Миколайович
4. Дата народження 21/12/1918
5. Номер документа 2/12/46
6. Дата вступу в ряди 1.1.43
7. Номер вступного документа 2/12/46
8. Місце народження м.п. Ровенська обл. с.п. Познань
9. Служба в партизанському загоні Якушенко Миколай Олександрович
10. Підпис командира загону
11. Підпис командира бригади
12. Підпис командира батальйону
13. Підпис командира полку
14. Підпис командира дивізії
15. Підпис командира фронту